

Confessie

Confessie

.....

Die decembermaand van 1795 logeerden Marie en het kind in het koetshuis op Berkenrode. Al snel zoemde het rond dat die onfatsoenlijke vrouw nog steeds mijn bescherming genoot. Nog maar weinigen bezochten daarna mijn salon.

Ik ben niet sterk genoeg geweest. Ik heb niet de moed en standvastigheid gehad van een Madame de Staël. Niet de wijsheid van een Madame Suard.

De revolutie heeft mij vrijheid noch gelijkheid, noch broederschap gebracht.

.....

Mijn voogden, mijn broers, de Deprats die voor ons zorgden, de beheerders van mijn nalatenschap... allemaal hebben ze gepoogd me in het keurslijf te duwen dat huwelijk heet. Voor mij was het onbestaanbaar dat ik ondanks een uitstekende vorming in de filosofie en de wiskunde, ondanks het kunnen lezen en spreken van vijf talen, ondanks mijn vlugge geest en goed verstand-om ondanks dát álles in een positie te komen waarin ik niet zelf kon beslissen over mijn leven. Op ieder aanzoek zei ik dus 'nee' en op een gegeven moment gaf men het op. Zo overtuigde ik mijn voogden dat wachten op een huwelijk zinloos zou zijn en dat ik net als mijn broers, vanaf mijn 22^e vrij moest kunnen beschikken over mijn vermogen. Met mijn welstand kon ik mij een onafhankelijk leven veroorloven, dacht ik toen nog.

Op 2 maart 1791 begon mijn leven als onafhankelijke vrouw, toen de Staten van Holland het document van mijn volwassenwording ondertekenden. Kort daarna vertrok ik, mijn jonge kamenierster Marie ging mee. In Parijs zou het misschien woelig en gevaarlijk zijn maar ik was niet bang. Ik wilde deel uitmaken van de geschiedenis, beroemde filosofen ontmoeten, het theater en de opera bezoeken. Leven!

Na vijf dagen arriveerde ik eerst in Fontainebleau, waar ik door mijn goede vriendin A. en haar gezin hartelijk werd ontvangen. A. beloofde me in de juiste kringen te introduceren. Ze gaf ze een diner te mijner ere. Een opvallende man met moeilijk tembare krullen, wat ouder dan ik, zat aan mijn linkerzijde. Hij was een gepassioneerde 'citoyen', jurist, en sinds de verkiezingen van 1790 lid van de plaatselijke conseil general. T. zal ik hem noemen. T. kon meeslepend vertellen, zijn anekdotes over de dikdoenerigheid van omhooggevalen burgers brachten het hele gezelschap aan het lachen. Tijdens het dessert wendde hij zich steeds vaker naar mij, hij was heel belangstellend. Hij vroeg me waar ik was opgegroeid. Ik vertelde over Haarlem, hij over zijn jeugd in Parijs. Mijn oren gloeiden toen hij zei dat hij als knaap Voltaire en Rousseau hoogstpersoonlijk had ontmoet.... zo dicht bij deze grote denkers van de revolutie te zijn! We spraken ook over literatuur, en zo vernam ik dat hij een bezoeker was van de beroemde salon van Amélie Suard, wanneer hij in Parijs was.

T. nodigde me de volgende middag uit voor een kleine wandeling. Dat gaf ons de gelegenheid het

gesprek voort te zetten. We verloren onszelf in een gedeeld enthousiasme voor filosofie en politiek, en deelden onze overtuigingen over vrijheid. We bleken allebei fragmenten uit Emile, ou de l'éducation gelezen te hebben – toen nog verboden. We waren het met Rousseau eens dat we alleen een betere wereld krijgen als mensen vanaf hun prille jeugd hun 'instinct divin' kunnen volgen. Ik vertelde dat ik à la Rousseau besloten had de Hollandse ketens van benepenheid en conventies van me af te schudden en dat vanaf nu mijn 'goddelijke intuïtie' mijn kompas zou zijn. Maar was ik dan niet bang voor een eenzaam bestaan, vroeg T. Durfde ik te leven buiten de conventies van mijn kringen, met het risico van reputatieverlies? Je hoeft ook weer niet alles overboord te gooien, zei ik. Alleen de zeden en gewoonten die achterlijk en onrechtvaardig zijn. De achterstelling van de vrouw bij de man bijvoorbeeld, die dient toch werkelijk geen enkel doel? T. zei dat ik in Parijs ongetwijfeld geestverwanten zou vinden. Zijn handkus bij het afscheid brandde door mijn handschoen.

Ik herinner me dat het de volgende dag prachtig weer was. In de salon bij de openslaande deuren speelde ik wat op de pianoforte. Warme geuren uit de rozentuin drongen binnen. Ik voelde me zo vrij, verlicht en bevrijd. Een ongekend gevoel. Mijn hart stond open voor al het nieuwe. Ik was gelukkig.

.....

Ik kan me mijn ouders amper herinneren. Vier jaar was ik toen moeder in het kraambed stierf. Elf toen de dood vader kwam halen. Mijn broers en ik groeiden op in grote rijkdom. De Delprats waakten over onze gezondheid, onze zielen en fatsoen - vooral het mijne. Niet dat onze jeugd liefdeloos was, maar een gouverneur en gouvernante die door voogden en familie op de vingers worden gekeken, voeden op in krampachtigheid.

Ach, het is achteraf gepraat. Ik was als kind een vrolijk en aanminnig meisje dat het leven nam zoals het kwam, ik wist niet beter. Pas bij het naderen van de volwassenheid ging alles knellen.

.....

Ik liet me met plezier introduceren in de Parijse beau monde, maar niet nadat ik mij een garderobe had aangeschaft volgens de laatste mode. In mijn nieuwe jurk van wit met rode zijde bezocht ik die eerste dinsdag de salon van Madame Suard, een zeer belezen vrouw die correspondeert met de grote denkers van deze tijd, ze vragen haar zelfs advies! Er werd gediscussieerd over een politiek pamflet, maar de woorden gingen aan me voorbij, onder de indruk als ik was van het huis, de gasten, de grandeur.

Madame Suard was heel vriendelijk en vroeg me om haar de volgende dag te vergezellen naar de opera. Daar ontmoetten we Germaine de Staël, de vrouw van de Zweedse ambassadeur – ze staat bekend om haar pittige meningen en haar vrijgevochtenheid. Een week later hoorde ik haar voorlezen uit haar roman over de positie van voor vrouwen onder het Ancien Régime, hij was nog niet gepubliceerd.

Wat een voorbeeld waren deze Amélie en Germaine voor mij. Hun manier van leven sterkte me in de overtuiging dat ik in deze veelbelovende nieuwe tijd een ongebonden, onafhankelijke vrouw kon zijn. Als ik dat wilde.

.....

Ik ontmoette T. weer. We zagen elkaar bijna iedere dag. Marie vond dat ik me moest laten chaperonneren.

.....

Die eerste week in Parijs moet het idee in mijn hoofd hebben postgevat om in mijn eigen stad een salon te organiseren. Een salon die het gesprek van de dag zou zijn. Een elegante plek waar vooraanstaande patriotten uit heel Holland hun geest zouden kunnen voeden in gesprekken met dichters, schrijvers, filosofen, musici, beeldhouwers, schilders. Met mijn kapitaal zou ik een groot huis aan het Spaarne kunnen laten bouwen, met ontvangstruimtes, gastenverblijven, een balzaal....

.....

Het werd steeds onrustiger in Parijs. Men vreesde plunderingen en erger, mijn nieuwe kennissen begonnen de stad te verlaten. Zo vreemd was het dus niet dat ook Marie en ik eind mei vertrokken naar het veilige Zwitserland, zoals ik iedereen liet weten.

Natuurlijk gingen we niet naar Zwitserland, waar we zouden worden verwelkomd in de kring van bannelingen. Op onze reis naar het zuiden bleven we een paar dagen in het stadje Dole, aan de rand van een eenzame streek. Ik besloot daar een onderkomen te zoeken. Mocht ook daar opstand of oorlog uitbreken, dan was Zwitserland redelijk dichtbij.

.....

Marie en ik droegen eenvoudige kledij, toen we dagen later het dorp Les Bouchoux inreden. Vanaf nu was ik Madame Chevillois, weduwe van een welgestelde lakenhandelaar, met haar trouwe bediende. De maire verwees me naar rentmeester H. die in de omgeving een leegstaand jachthuis had. Het stond ver buiten het dorp ergens in het bos, het was niet al te groot en gemeubileerd, zeer geschikt voor mijn doel.

Die eerste maanden miste ik het bruisende leven, mijn vrienden, kennissen en familie verschrikkelijk, zelfs het schrijven van brieven was onmogelijk. Het kon niet anders.

Marie bleef – wat moest ze anders? We doodden de tijd met lezen, wandelen en spelletjes, en genoten er van om een levensgeschiedenis te bedenken voor mijn alias. Het droeve relaas van de jonge weduwe kwam goed van pas tijdens de bezoeken van de vrouw van de rentmeester en de doktersvrouw – we ontvingen amper gasten. Ik vroeg de dames om uit te kijken naar een kok, een hulpje voor de huishouding en een min.

.....

Begin 1793 keerde ik terug naar Haarlem, met Marie en het kind. Daar volgde al snel de deceptie.

Had ik werkelijk gedacht dat de fine fleur van Holland de idealen van vrijheid, gelijkheid en broederschap koesterden zoals in de Parijse salons? Dat ik met mijn rijkdom onafhankelijkheid en respect kon afdwingen? In mijn eentje? Als vrouw?

Marie ging er mee akkoord met het kind naar Brussel te verhuizen. Nu nam zij de naam 'weduwe Chevillois' aan. Ik beloofde haar een hoge toelage, het zou hen aan niets zou ontbreken. In haar jaarlijkse brieven las ik over hun nieuwe leven.

Ik heb hen nooit geschreven, ik heb hen nooit bezocht - er ging een deksel op mijn herinneringen. In 1803 stopten de brieven. Ik stopte de toelage.

Mijn pijn heb ik al die jaren verzacht met het doordrijven van mijn eigen wil, het najagen van mijn dromen. Ik kocht panden en grond aan het Spaarne, bouwde een stadspaleis, hield ontvangsten, liet een portret schilderen, steunde de nieuwe Republiek, gaf de Marine een fregat, werd regentes van het Doopsgezinde hofje, in 1809 ontving ik zelfs de koning – ja toen kwam tout Haarlem wel... Maar voor een salon à la Madame Suard, waar schrijvers en dichters zouden opstaan, huwelijken bekonkeld, samenzweringen ontstaan, bedriegers ontmaskerd, staatslieden geboren... daarvoor bleek Haarlem, bleek Holland, te klein.

.....

De tijd dringt. Iedere dag nemen mijn krachten verder af. Mijn prachtige haar... er is bijna niets van over. Dadelijk komt de predikant om met mij te bidden. Hij zal vragen of er nog iets is wat op mijn geweten drukt. 'Nee, het is goed zo', zal ik antwoorden. Ik zal geen schande over de familie brengen.

Misschien dat ooit iemand een kistje met wat beschreven vellen vindt... ach, dan doet het er niet meer toe.

.....

Een laatste woord.

Spoedig zal ik aan God verantwoording afleggen, alleen Hij zal mij vergiffenis schenken.
Niet de wereld, waarin de vrouw wordt veroordeeld voor daden die de man juist aanzien geven.
Niet mijn kind, dat ik mijn liefde heb onthouden.

Cornelia Catharina Hodshon, Haarlem, 15 november 1829